

LUONNOS: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuomioistuinten ulkopuolista rikosasioiden käsittelyä koskevan uudistuksen voimaannpanosta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tuomioistuinten ulkopuolella tapahtuvaa rikosasioiden käsittelyä koskevan uudistuksen voimaannpanosta. Sillä saatettaisiin voimaan rangaistusmääräys- ja rikesakkomenettelyt korvaava sakon ja rikesakon määräämisestä vuonna 2010 annetussa laissa säädetty menettely. Lisäksi lailla pantaisiin voimaan eräät muut uudistukseen liittyvät lait, joiden mukaan niiden voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Osaa uudistukseen liittyvistä laeista ei myöhempien lainsäädäntömuutosten vuoksi pantaisi voimaan, vaan ne kumottaisiin uudistukseen liittyvän lainsäädännön tarkistamiseksi annettavilla laeilla.

Voimaannpanolaki ja muut ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä joulukuuta 2016.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Vuonna 2010 annetuilla laeilla (754–777/2010) on uudistettu tuomioistuinten ulkopuolella tapahtuvaa rikosasioiden summaarista käsittelyä koskeva lainsäädäntö (HE 94/2009 vp – PeVL 7/2010 vp – LaVM 9/2010 vp). Rangaistusmääräysmenettelystä annettu laki (692/1993) ja rikesakkomenettelystä annettu laki (66/1983) korvataan sakon ja rikesakon määräämisestä annetulla lailla (754/2010).

Rangaistusmääräys korvautuu enintään 20 päiväsakon rangaistukseen johtavissa tapauksissa poliisimiehen, tullimiehen tai rajavartiomiehen antamalla sakkomääräyksellä, jos kysymyksessä on liikenteeseen liittyvä rikkomus tai näpistys. Muut rikkomukset ja yli 20 päiväsakolla rangaistava rikkomus ratkaistaan syyttäjän antamalla rangaistusmääräyksellä, jota edeltää valvontaa suorittavan virkamiehen antama vaatimus. Sakkomääräyksellä muutoin ratkaistava asia menee virallisen syyttäjän ratkaistavaksi, jos rikkomuksesta epäilty on pyytänyt päiväsakon rahamäärän määräytymisperusteen tarkistamista.

Rikesakkomääräyksen voi nykyisin toimivaltaisten valvontaa suorittavien virkamiesten lisäksi antaa eräissä tapauksissa virallinen syyttäjä. Myös tuomioistuin voi tuomita rikesakon rikkomuksesta, joka on saatettu sen käsiteltäväksi tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä. Rikesakkoonkin voidaan liittää enintään 1 000 euron suuruinen menettämisseuraamus.

Asian käsitteleminen ja ratkaiseminen edellyttävät asianomistajan ja rikkomuksesta epäillyn suostumuksen. Jos epäilty ei anna suostumusta, hänelle kuitenkin annetaan tiedoksi sakkoa tai rikesakkoa koskeva rangaistusvaatimus. Suostumus voidaan siinä tapauksessa antaa vielä erikseen maksamalla sakko tai rikesakko 30 päivän määräajassa. Jos suostumusta ei anneta silloinkaan, asian käsittelyä jatketaan tavallisessa rikosasioiden käsittelyjärjestyksessä.

Suostumukseen perustuvan järjestelmän ulkopuolelle jäävät automaattisessa liikennevalvonnassa havaituista liikenneriikkomuksista määrätty rikesakot, joita voitaisiin edelleenkin vastustaa.

Sakkomääräykseen, rikesakkomääräykseen ja rangaistusmääräykseen saa hakea muutosta varsinaisin ja ylimääräisin muutoksenhakukeinoin.

Rikoslakia (39/1889) muutetaan siten, että rikesakosta voidaan määrätä yhteinen rangaistus toisen rikesakon taikka sakkorangaistuksen tai määräaikaisen vankeusrangaistuksen kanssa (laki 755/2010). Sakkoa ja rikesakkoa koskevia vanhentumissäännöksiä on yhdenmukaistettu yleiseen vanhentumissääntelyyn sijoitettavissa säännöksissä.

Rikesakkorikkomuksista on annettu laki (756/2010), joka korvasi rikesakkorikkomuksista annetun asetuksen (610/1999) ja jota on jo ennen sen voimaantuloa muutettu kolmesti, laeilla 393/2011, 783/2013 ja 432/2014. Koska rikesakkojen rahamäärät ovat muuttuneet, laki ehdotetaan korvattavaksi samannimisellä lailla, jossa otetaan huomioon mainittujen muutoslakien sisältö. Muutoslait kumoutuvat annettaessa uusi laki. Rikkomuksista voitaisiin jatkossa määrätä rangaistukseksi ainoastaan rikesakko.

Lisäksi eräisiin lakeihin oli tarpeen säätää lähinnä teknisluonteisia muutoksia:

- sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta annettu laki (757/2010),
- oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 18 §:n muuttamisesta annettu laki (758/2010),
- oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 8 luvun 11 §:n muuttamisesta annettu laki (759/2010),
- esitutkintalain 14 ja 44 §:n muuttamisesta annettu laki (760/2010),
- yleisistä syyttäjistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta annettu laki (761/2010),
- kihlakunnansyyttäjistä annetun lain 8 §:n muuttamisesta annettu laki (762/2010),
- tullilain 46 ja 47 §:n muuttamisesta annettu laki (763/2010),
- rajavartiolain 47 §:n muuttamisesta annettu laki (764/2010),
- Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta annettu laki (765/2010),
- sotilasoikeudenkäyntilain 15 §:n muuttamisesta annettu laki (766/2010),
- tieliikennelain 103 §:n muuttamisesta annettu laki (767/2010),
- ajoneuvolain 96 §:n muuttamisesta annettu laki (768/2010),
- kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 32 §:n muuttamisesta annettu laki (769/2010),
- vesiliikennelain 24 §:n muuttamisesta annettu laki (770/2010),
- vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 26 §:n muuttamisesta annettu laki (771/2010),
- jätelain 62 §:n muuttamisesta annettu laki (772/2010),
- laki kalastuslain muuttamisesta (773/2010),
- järjestyslain muuttamisesta annettu laki (774/2010),
- pysäköintivirhemaksusta annetun lain 1 ja 16 §:n muuttamisesta annettu laki (775/2010),
- tekijänoikeuslain 58 §:n muuttamisesta annettu laki (776/2010) ja
- käräjäoikeuslain 17 §:n muuttamisesta annettu laki (777/2010).

Mainittujen, uudistukseen liittyvien lakien mukaan niiden voimaantulosta säädetään erikseen lailla. Esityksessä ehdotetaankin säädettäväksi voimaannpanolaki. Muuttuneesta lainsäädännöstä kuitenkin seuraa, että vain osa uudistukseen liittyvistä laeista voidaan panna voimaan sellaisinaan. Nämä ovat:

- sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta annettu laki (757/2010),
- oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 8 luvun 11 §:n muuttamisesta annettu laki (759/2010),
- Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta annettu laki (765/2010),
- sotilasoikeudenkäyntilain 15 §:n muuttamisesta annettu laki (766/2010),
- järjestyslain muuttamisesta annettu laki (774/2010), ja

– tekijänoikeuslain 58 §:n muuttamisesta annettu laki (776/2010).

Seuraavat lait ovat kumoutuneet, koska niillä on muutettu pykälää tai lakeja, jotka sittemmin on kumottu:

- esitutkintalain 14 ja 44 §:n muuttamisesta annettu laki (760/2010),
- tullilain 46 ja 47 §:n muuttamisesta annettu laki (763/2010),
- yleisistä syyttäjistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta annettu laki (761/2010),
- kihlakunnansyyttäjistä annetun lain 8 §:n muuttamisesta annettu laki (762/2010),
- vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 26 §:n muuttamisesta annettu laki (771/2010),
- jätelain 62 §:n muuttamisesta annettu laki (772/2010),
- kalastuslain muuttamisesta annettu laki (773/2010),
- pysäköintivirhemaksusta annetun lain 1 ja 16 §:n muuttamisesta annettu laki (775/2010).

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 18 §:n muuttamisesta annetun lain (758/2010) on puolestaan katsottava kumoutuneen muutettaessa 17 luku kokonaan 1 päivänä tammikuuta 2016 voimaan tulleella lailla 732/2015, vaikka viimeksi mainitun johtolauseessa ei kyseiseen muutoslakiin viitatakaan.

Osa laeista on tarpeen kumota myöhempien lainmuutosten vuoksi tai muusta syystä ja antaa uudet lakiehdotukset, jotta tarkoitetut lainmuutokset saadaan voimaan.

Alla luetellut lait puolestaan kumottaisiin nimenomaisesti. Vaikka lähtökohtaisesti ei ole lakiteknisesti korrektia kumota kokonaisia säädöksiä muutossäädöksillä, tässä esityksessä on esityksen poikkeuksellisen luonteen sekä lakiehdotusten ja kumottavien lakien kiinteän asiayhteyden vuoksi lakiteknisesti tarkoituksenmukaista ehdottaa meneteltäväksi juuri niin. Ehdotetuissa muutoslajeissa muutokset kohdistuvat lainkohtiin sellaisina kuin ne ovat esitystä annettaessa voimassa, eivätkä lainkohtiin sellaisina kuin ne jäivät voimaan saattamatta. Voimaan saattamattomia lainkohtia sisältävät muutoslait kumottaisiin ehdotettujen muutoslakien voimaantulosäännöksiin otettavien kumoamissäännöksin. Johtolauseella ei voida sekä kumota että muuttaa samaa lainkohtaa, vaikka lainkohdan sanamuodot olisivat eri laeista.

Lakeja, jotka kumottaisiin muutoslain voimaantulosäännöksellä, ovat:

- rikoslain muuttamisesta annettu laki (755/2010),
- rajavartiolain 47 §:n muuttamisesta annettu laki (764/2010),
- tieliikennelain 103 §:n muuttamisesta annettu laki (767/2010),
- ajoneuvolain 96 §:n muuttamisesta annettu laki (768/2010),
- kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 32 §:n muuttamisesta annettu laki (769/2010),
- vesiliikennelain 24 §:n muuttamisesta annettu laki (770/2010) ja
- käräjäoikeuslain 17 §:n muuttamisesta annettu laki (777/2010).

Lisäksi muuttuneen lainsäädännön vuoksi on tarpeen muuttaa myös eräitä muita kuin edellä mainittuja lakeja. Nämä ovat:

- esitutkintalaki (805/2011),
- rikostorjunnasta Tullissa annettu laki (623/2015),
- vesikulkuneuvorekisteristä annettu laki (424/2014),
- jätelaki (646/2011),
- kalastuslaki (379/2015),
- ajokorttilaki (386/2011),
- taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annettu laki (695/2009),

- kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annettu laki (273/2007),
- alkoholilaki (1143/1994),
- nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annettu laki (633/2010) ja
- siviilipalveluslaki (1446/2007).

Koska kaikkia edellä lueteltuja lakeja ei siis voida panna voimaan, on tarpeen muutamien poikkeuksin antaa uudet lakiehdotukset, joissa esitetään vastaavia muutoksia kuin ensiksi mainituissa laeissa (3. – 16. lakiehdotus).

Lisäksi uuden tuomioistuimen ulkopuolisen rikosasioiden menettelyn käyttöönottoaminen vaatii eräiden muiden, pääosin suhteellisen uusien lakien muuttamista (17. – 22. lakiehdotus).

Uudistukseen liittyy eräitä lakeja, joita ei panna erikseen voimaan, koska nämä lait tulevat voimaantulosäännöstensä mukaan voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki. Nämä lait ovat:

- sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain muuttamisesta annetut lait (467/2011, 821/2014 ja 670/2015),
- kirkkolain 25 luvun 2 §, sellaisena kuin se on laissa 1008/2012,
- rikosuhrimaksusta annettu laki (669/2015),
- sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta annettu laki (671/2015),
- velkojien maksunsaantijärjestyksestä annetun lain 6 §:n muuttamisesta annettu laki (672/2015).

Myös sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain muuttamisesta annettu laki (730/2015) ja rikoslain 2 a luvun muuttamisesta annettu laki (731/2015) olisivat tulleet voimaan mainitulla tavalla ilman erillistä voimaansaattamista. Nämä kaksi laki on kuitenkin kumottu lailla 1695/2015.

2 Esityksen vaikutukset

Uudistuksen vaikutuksia on käsitelty uudistuksesta annetussa hallituksen esityksessä (HE 94/2009 vp, s. 24–26). Toisin kuin siellä todetaan, tietojärjestelmä uudistukset tehtäisiin Poliisiasian tietojärjestelmään (PATJA). Lisäksi uusi menettely otettaisiin valmisteilla olevaan syyttäjälaitosta ja yleisiä tuomioistuimia koskevaan AIPA–tietojärjestelmään sen ensimmäisessä vaiheessa. Kuten mainituissa hallituksen esityksessä on todettu, paperilomakkeista aiheutuu kertaluonteinen kulu.

Uudistus edellyttää tietojärjestelmien muuttamista. Nämä hankkeet ovat jo käynnissä, eikä niistä aiheudu tässä vaiheessa lisäkuluja. Myös paperilomakkeisiin on varattu määräraha. Lain voimaannpanosta on mainituissa hallituksen esityksessä arvioitu seuraavan neljän syyttäjätövuoden säästö vuosittain (neljän palkkaluokan S11 syyttäjän palkkakulut ovat noin 263 000 euroa vuodessa sivukuluineen). Säästö auttaa vähäisessä määrin syyttäjälaitosta sopeutumaan jo tehtyihin säästöpäätöksiin.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä. Luonnoksesta hallituksen esitykseksi on pyydetty lausunto liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, sisäministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä sekä ympäristöministeriöltä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki tuomioistuinten ulkopuolista rikosasioiden käsittelyä koskevan uudistuksen voimaannpanosta

1 §. Voimaannanolain 1 §:ssä säädettäisiin siitä, mitkä uudistukseen liittyvät lait säädetään tuleviksi voimaan. Nämä lait ovat:

- sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010),
- sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta annettu laki (757/2010),
- oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 8 luvun 11 §:n muuttamisesta annettu laki (759/2010),
- Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta annettu laki (765/2010),
- sotilasoikeudenkäyntilain 15 §:n muuttamisesta annettu laki (756/2010),
- järjestyslain muuttamisesta annettu laki (774/2010) ja
- tekijänoikeuslain 58 §:n muuttamisesta annettu laki (776/2010).

2 §. Pykälässä olisi voimaantulosäännös.

1.2 Laki sakon ja rikesakon määräämisestä

8 §. *Sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen ja rikesakkomääräyksen sisältö.* Pykälän 1 momentin mukaan mainittu vaatimus tai määräys voidaan allekirjoittaa sähköisesti. Säännöstä selvennettäisiin siten, että momentin mukaan vaatimus tai määräys voitaisiin allekirjoittaa koneellisesti. Vastaavaa ilmaisua käytetään rikesakkomenettelystä annetun lain 13 c §:ssä eikä tarkoitus ole muuttaa lainsäädäntöä tältä osin (HE 94/2009 vp, s. 36). Sähköisellä allekirjoituksella on oma merkityssisältönsä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009), jota ei kuitenkaan tässä yhteydessä tarkoiteta.

27 §. *Teon uudelleenarviointi.* Pykälän otsikko ja 1 momentti muutettaisiin. Momentin mukaan on annettava uusi vaatimus ja aikaisempi vaatimus on peruutettava, jos syyttäjä katsoo, että rangaistusmääräys on annettava ankarampaan sakkorangaistukseen tai rikesakkoon johtavana kuin sakkovaatimuksessa tai rangaistusvaatimuksessa on ilmoitettu.

Sakkorangaistuksen ja rikesakon asemesta pykälässä säädettäisiin yleisesti seuraamuksen ankaroittamisesta. Lain 4 §:n 1 momentin mukaan epäillyn tulee hyväksyä seuraamus, joka käsittää rangaistuksen lisäksi myös rikosoikeudelliseksi seuraamukseksi luettavan menettämisseuraamuksen tai rikosuhrimaksun. Lisäksi pykälän otsikossa mainittaisiin teon lisäksi seuraamus.

1.3 Rikoslaki

On tarpeen antaa eräitä muutoslakiin 755/2010 sisältyneitä säännöksiä muutettuina sekä tehdä eräitä muita muutoksia. Mainittu muutoslaki kumottaisiin.

2 a luku **Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta**

2, 3 ja 8 §. Pykälät muutettaisiin samalla tavalla kuin laissa 755/2010 (ks. HE 94/2009 vp, s. 51).

6 §. *Sakon tai sen osan muuntamatta jättäminen.* Pykälän 3 momentti muutettaisiin vastaavasti kuin laissa 755/2010 (ks. HE 94/2009 vp, s. 51).

Pykälän 4 momentin mukaan rangaistusmääräysmenettelyssä annettua sakkorangaistusta ei muunneta vankeudeksi. Tällaista sakkoa ei muunneta vankeudeksi silloinkaan, kun tuomioistuin on tuominnut sen rangaistusvaatimuksen vastustamista seuranneessa oikeudenkäynnissä. Koska rangaistusmääräysmenettely korvautuisi uudella menettelyllä, momenttia muutettaisiin niin, että sen mukaan sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädetyssä menettelyssä annettua sakkorangaistusta ei muunneta vankeudeksi. Tällaista sakkoa ei muunnettaisi vankeudeksi silloinkaan, kun tuomioistuin on tuominnut sen muutoksenhakuasteena.

9–11 §. Pykälät kumottaisiin vastaavasti kuin laissa 755/2010 (ks. HE 94/2009 vp, s. 51–52).

6 luku **Rangaistuksen määräämisestä**

13 §. *Vapaudenmenetyksajan vähentäminen.* Pykälää muutettaisiin samalla tavalla kuin laissa 755/2010 (ks. HE 94/2009 vp, s. 52).

7 luku **Yhteisestä rangaistuksesta**

1 §. *Yhteisen vankeusrangaistuksen määrääminen.* Pykälää muutettaisiin samalla tavalla kuin laissa 755/2010 (ks. HE 94/2009 vp, s. 52).

3 a §. *Sakko ja rikesakko.* Pykälä vastaisi pääosin laissa 755/2010 olevaa säännöstä (ks. HE 94/2009 vp, s. 52–53). Pykälässä olisi tähän verrattuna kuitenkin kaksi muutosta.

Mainitun lain mukaan jos kahdesta tai useammasta rikoksesta olisi tuomittava samalla kertaa sakkorangaistus ja rikesakko, rangaistukseksi tuomitaan sakkorangaistus tai yhteinen sakkorangaistus 20 eurolla korotettuna. Sakkorangaistusta ei kuitenkaan koroteta, jos rikesakko määrättäisiin jalankulkijalle tai moottorittoman ajoneuvon kuljettajalle.

Kuten jäljempänä 4. lakiehdotuksen perusteluista ilmenee, rikesakkojen rahamääriä on korotettu. Lievin muu kuin jalankulkijalle tai moottorittoman ajoneuvon kuljettajalle määrättävä rikesakko on 60 euroa. Siksi momentissa säädettäisiin 20 euron korotuksen asemesta 60 euron korotuksesta.

Momentin viimeistä virkettä on pidetty tulkinnanvaraisena. Siksi virkettä muutettaisiin niin, että sen mukaan jalankulkijalle tai moottorittoman ajoneuvon kuljettajalle tuomittavaa rikesakkoa ei oteta huomioon korotusta määrättäessä. Sakkorangaistuksen korottaminen voisi siis perustua ainoastaan johonkin muuhun kuin rikesakkorikkomuksista annetun lain 2 tai 3 §:ssä tarkoitettuun rikkomukseen.

3 b §. *Rikesakko.* Lain 755/2010 mukaan jos kahdesta tai useammasta rikoksesta olisi tuomittava samalla kertaa rikesakko, rangaistukseksi tuomitaan yksi rikesakko. Tuolloin rikesakko määrätään 20 eurolla korotettuna siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin rikesakko. Jalankulkijalle tai moottorittoman ajoneuvon kuljettajalle tuomittavaa rikesakkoa ei kuitenkaan määrätä korotettuna.

Pykälä vastaisi mainittua lakia, mutta vastaavasti kuin 3 a §:n osalta on tehty, ehdotetaan korotuksen määräksi 60 euroa.

8 luku **Vanhentumisesta**

Luvun 1, 3, 6 ja 13 §:ää sekä 18 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaavalla tavalla kuin laissa 755/2010 (ks. HE 94/2009 vp, s. 53–55). Luvun 18 §:n 2 momentin viittaussäännöksessä kuitenkin otettaisiin huomioon, että nykyisin sotilaalle ja muulle 45 luvun alaiselle henkilölle tuomittavan kurinpitorangeistuksen täytäntöönpanon vanhentumisesta säädetään sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa (255/2014), ei enää sillä kumotussa sotilaskurinpitolaissa (331/1983).

10 luku **Menettämisseuraamuksista**

9 §. *Menettämisseuraamuksen vaatiminen.* Pykälää muutettaisiin samalla tavalla kuin laissa 755/2010 (ks. HE 94/2009, vp s. 55).

15 luku **Rikoksista oikeudenkäyttöä vastaan**

13 §. *Rajoitussäännös.* Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan perätöntä lausumaa tuomioistuimessa koskevia säännöksiä ei sovelleta rikosasiassa kuultavaan todistajaan, jolle on annettu rangaistusmääräys tai rikesakko teosta, jota syyte koskee tai jolla on välitön yhteys syytteessä tarkoitettuun tekoon.

Mainittua 3 kohtaa muutettaisiin niin, että siinä mainittaisiin rangaistusmääräyksen ja rikesakon asemesta sakkomääräys, rangaistusmääräys ja rikesakkomääräys.

41 luku **Aserikoksista**

8 §. *Rikesakko.* Pykälää muutettaisiin samalla tavalla kuin laissa 755/2010 (ks. HE 94/2009 vp, s. 55).

1.4 Laki rikesakkorikkomuksista

Laissa säädetään rikesakko ainoaksi rangaistukseksi laissa mainituista rikoksista. Voimassa olevan lain mukaan rikesakko voidaan määrätä rangaistukseksi rikoslain 2 a luvun 9 §:ssä säädettyistä rikoksista. Rikesakon euromääristä säädetään mainitun pykälän nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Rikesakkorikkomuksista annetun lain säätämisen jälkeen rikesakkojen rahamäärät on kaksinkertaistettu rikesakkorikkomuksista annetulla valtioneuvoston asetuksella (1081/2015) ja edelleen kolminkertaistettu rikoslain 2 a luvun 9 §:ää muuttamalla (laki /2016) ja antamalla uusi valtioneuvoston asetus rikesakkorikkomuksista (/2016). Koska laissa säädetään rahamääristä kahta lukuun ottamatta kaikissa pykälissä, on perusteltua säätää uusi samanniminen laki, jossa rikesakkojen rahamäärät ovat samat kuin viimeksi mainitussa asetuksessa.

Rikesakkorikkomuksista annetun lain muuttamisesta on annettu lait 393/2011, 783/2013 ja 432/2014, jotka voimaantulosäännöstensä mukaan tulevat voimaan samana päivänä kuin rikesakkorikkomuksista annettu laki. Kun rikesakkorikkomuksista annettu laki kumotaan, mainittuja muutoslakeja ei kumota erikseen, vaan ne kumoutuvat. Ehdotetussa uudessa laissa

rikesakkorikkomuksista on otettu huomioon muutoslait. Lain 4 § on samassa muodossa kuin laissa 393/2011, lain 10 §:n 2 momentti vastaa lakia 783/2013 sekä lain 12 §:n 2 momentti lakia 432/2014 lukuun ottamatta lainkohdissa olevia rahamääriä.

Lain 3 §:ään otettaisiin uusi 2 momentti, joka vastaisi rikesakkorikkomuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n 2 momenttia jalankulkua avustavan tai korvaavan liikkumisvälineen rikesakolla rangaistavasta käytöstä.

Lain 10 §:n 1 momenttia ehdotetaan selkeytettäväksi niin, että siitä ilmenee nimenomaisesti säännöksen koskevan myös liikennekäytöstä poistetun ajoneuvon käyttämistä. Lisäksi ehdotetussa 13 §:ssä on otettu huomioon, että kalastuslaki on korvattu uudella samannimisellä lailla. Vastaavasti koska jätelaki (1072/1993) on korvattu uudella samannimisellä lailla (646/2011), muutettaisiin 16 §:ää.

Useisiin pykäliin tehtäisiin kielellisiä tarkistuksia.

1.5 Oikeudenkäymiskaari

Kuten yleisperusteluissa on esitetty, oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 18 §:n muuttamisesta annetun lain (758/2010) on katsottava kumoutuneen, kun luku on uudistettu kokonaan lailla 732/2015. Oikeudenkäymiskaaren 17 lukua on kuitenkin vielä tässä yhteydessä tarkistettava.

17 luku **Todistelusta**

29 §. Pykälässä säädetään siitä, että eräitä säännöksiä ei sovelleta todistajaan, joka on saanut rangaistumääräyksen tai rikesakon teosta, josta nostettua syytettä tuomioistuimessa käsitellään, tai syytteessä tarkoitettuun tekoon välittömästi liittyvästä teosta. Pykälää muutettaisiin niin, että siinä mainittaisiin rangaistus- ja rikesakkomääräyksen lisäksi sakkomääräys.

44 §. Pykälään tehtäisiin vastaavanlainen muutos kuin 29 §:ään. Tällaisen määräyksen saanut todistaja ei anna vakuutusta.

1.6 Esitutkintalaki

Esitutkintalain 14 ja 44 §:n muuttamisesta annetulla lailla (760/2010) muutetaan vuonna 1987 säädettyä esitutkintalakia (449/1987), joka on korvattu esitutkintalailla (805/2011). Muutoslaki edellä mainituin tavoin kumoutuu. Vuoden 2011 esitutkintalakiin on kuitenkin tehtävä eräitä muutoksia voimaantavan lainsäädännön vuoksi.

2 luku **Esitutkintaan osalliset**

4 §. Erityiset tutkintajärjestelyt. Edellä mainitun kumotun esitutkintalain 14 §:n mukaan syyttäjä toimi tutkinnanjohtajana poliisimiehen epäiltyä rikosta koskevassa esitutkinnassa, lukuun ottamatta rikesakkoasiana tai rangaistumääräysmenettelyssä käsiteltäviä asioita. Asiasta säädetään vastaavasti käsillä olevan pykälän 1 momentissa. Lisäksi 3 momentin mukaan poliisimiehen tekemä rikos voidaan pääsäännöstä poiketen tutkia hänen toimipaikkansa poliisiyksikössä, jos kysymys on rikesakkoasiasta tai rangaistumääräysmenettelyssä käsiteltävästä asiasta.

Pykälää muutettaisiin siten, että rikesakkoasian ja rangaistumääräysmenettelyn asemesta viitattaisiin sakon ja rikesakon määräämisestä annettuun lakiin.

3 luku **Esitutkinnan toimittamisen yleiset säännökset**

14 §. *Suppean esitutkinnan edellytykset.* Edellä mainitun vanhan esitutkintalain 44 §:n mukaan suppea esitutkinta voitiin toimittaa poliisimiehen epäilystä rikoksista vain rikesakkoasiana tai rangaistusmääräysmenettelyssä käsiteltävässä asiassa.

Vastaava säännös on käsillä olevan pykälän 2 momentissa, jossa rikesakkoasian ja rangaistusmääräysmenettelyn asemesta viitattaisiin sakon ja rikesakon määräämisestä annettuun lakiin.

5 luku **Esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän esitutkintayhteistyö**

1 §. *Ilmoitus syyttäjälle.* Pykälän mukaan esitutkintaviranomaisen on viipymättä ilmoitettava syyttäjälle asiasta, jossa rikoksesta epäiltynä on poliisimies, jollei asiaa käsitellä rikesakko- tai rangaistusmääräysasiana.

Pykälää muutettaisiin niin, ettei ilmoitusvelvollisuutta ole, jos asia käsitellään sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädetyssä menettelyssä.

10 luku **Esitutkinnan päättäminen**

2 §. *Esitutkinnan päättäminen.* Pykälän 1 momentin mukaan esitutkinnan valmistuttua asia on toimitettava syyttäjälle syyteharkintaa taikka rangaistusmääräyksen tai rikesakkomääräyksen antamista varten. Virkkeen loppuosa muutettaisiin niin, että rangaistusmääräystä tai rikesakkomääräystä ei enää mainittaisi. Asia toimitettaisiin syyttäjälle syyteharkintaa taikka sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa tarkoitetun määräyksen tai vaatimuksen antamista varten.

1.7 Laki rikostorjunnasta Tullissa

Edellä mainitun mukaisesti tullilain 46 ja 47 §:n muuttamisesta annettua lakia (763/2010) ei pantaisi voimaan, koska mainitut pykälät on kumottu ja otettu vastaavat säännökset uuteen rikostorjunnasta Tullissa annettuun lakiin (623/2015).

2 luku **Tullin toimivaltuudet tullirikostorjunnassa**

7 §. *Rangaistusvaatimuksen antaminen ja rikesakon määrääminen.* Pykälässä säädetään tullimiehen toimivallasta antaa rikesakkomääräys tai rangaistusmääräysmenettelyssä käytettävä rangaistusvaatimus.

Pykälää muutettaisiin niin, että siinä säädettäisiin tullimiehen oikeudesta antaa sakkomääräys, rikesakkomääräys, sakkovaatimus ja rangaistusvaatimus siten kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädetään. Lisäksi pykälän otsikkoa tarkistettaisiin tämän mukaisesti.

8 §. *Haastaminen ja muu tiedoksianto.* Pykälän 4 momentissa säädetään siitä, että rajatulliyhteistyöstä Suomen ja Ruotsin välillä tehdyssä sopimuksessa (SopS 2/1963) ja Suomen ja Norjan välisestä rajatulliyhteistyöstä tehdyssä sopimuksessa (SopS 37/1969) tarkoitettu virkamies, joka suorittaa tullitoimenpiteitä Suomen valtion lukuun, voi tullirikosasiassa antaa tiedoksi haasteen

ja 7 §:ssä tarkoitetun rangaistusvaatimuksen ja rikesakon sopimuksissa tarkoitetulla valvontavyöhykkeellä. Tullirikosasiaa koskeva rangaistusvaatimus ja rikesakko voidaan valvontavyöhykkeellä antaa ilman valtakunnansyyttäjän määräystä myös muulle kuin Suomen kansalaiselle.

Momenttia muutettaisiin niin, että rangaistusvaatimuksen ja rikesakon tiedoksiantamisen asemesta mainitulla virkamiehellä olisi oikeus antaa tiedoksi sakkomääräys, rikesakkomääräys, sakkovaatimus tai rangaistusvaatimus. Tällainen määräys tai vaatimus voitaisiin antaa ilman valtakunnansyyttäjän syyttäjän määräystä myös muulle kuin Suomen kansalaiselle.

Lisäksi momenttiin tehtäisiin pieni kielellinen täsmennys.

1.8 Rajavartiolaki

47 §. *Sakkovaatimus, sakkomääräys, rikesakkomääräys ja rangaistusvaatimus.* Rajavartiolain 47 §:n muuttamisesta annettua lakia (764/2010) ei pantaisi voimaan, vaan se kumottaisiin, koska pykälä on muutettu lailla 1150/2010. Muutettuun pykälään tehtäisiin vastaavat muutokset kuin lailla 764/2010.

1.9 Tieliikennelaki

103 §. *Liikenne rikkomus.* Pykälän 2 momentin mukaan rikesakosta eräiden liikenne rikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa. Koska mainittu laki kumottaisiin ja annettaisiin uusi samanniminen laki, momentissa oleva säädösnumero tulee muuttaa vastaamaan uutta lakia.

1.10 Ajoneuvolaki

96 §. *Ajoneuvorikkomus.* Ajoneuvolain 96 §:n muuttamisesta annettu laki (768/2010) kumottaisiin, koska pykälää on muutettu lailla 1042/2014. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä säädettäisiin vastaavat muutokset kuin laissa 768/2010 ottaen huomioon lailla 1042/2014 tehdyt muutokset ja että siinä viitattaisiin kumottavan rikesakkorikkomuksista annetun lain asemesta uuteen samannimiseen lakiin rikesakkorikkomukset yksilöiden.

Lisäksi pykälään otettaisiin uusi 5 momentti. Momentti on tarpeen yhtäältä rikosoikeudellisen ja toisaalta rikosoikeudelliseen seuraamukseen rinnastettavan lisäveron määräämistä koskevien menettelyjen yhteensovittamiseksi. Korkein hallinto-oikeus on katsonut, että kun henkilölle oli tuomittu sakkorangaistus ajokiellossa olevan ja katsastamattoman ajoneuvon käytöstä liikenteessä, samasta teosta ei voitu enää kaksoisrangaistavuuden kiellon (ne bis in idem) vuoksi määrätä lisäveroa liikennekäytöstä poistetun ajoneuvon käyttämisestä (KHO 2015:186).

Momentin mukaan ajoneuvorikkomuksesta voitaisiin jättää ilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta ja rangaistus määräämättä, jos ajoneuvoverolain (1281/2003) 47 a §:ssä tarkoitettu lisävero harkitaan riittäväksi seuraamukseksi. Viranomaisen olisi tällöin ilmoitettava ajoneuvon käytöstä Liikenteen turvallisuusvirastolle.

Mainitun 47 a §:n mukaan lisävero voidaan määrätä, jos liikenteessä käytetään rekisteröimätöntä tai liikennekäytöstä poistettua ajoneuvoa. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, että jos lisävero tulee kysymykseen, valvontaa suorittava virkamies ilmoittaisi asiasta Liikenteen turvallisuusvirastolle, eikä määräisi ajoneuvorikkomuksesta sakkoa tai rikesakkoa taikka antaisi vaatimusta näistä

seuraamuksista. Asiasta pitäisi tehdä ilmoitus Liikenteen turvallisuusvirastolle silloinkin, jos muusta ajoneuvorikkomuksesta kuin rekisteröimättömän tai liikennekäytöstä poistetun ajoneuvon käyttämisestä liikenteessä määrättävä rikosoikeudellinen seuraamus estäisi lisäveron määräämisen. Siksi ei pitäisi antaa rikesakkomääräystä rikesakkorikkomuksesta annetun lain 10 §:n nojalla katsastamattoman ajoneuvon käytöstä, jos ajoneuvo on samalla rekisteröimätön.

Toisaalta momentista seuraa, että jos kysymys rikosoikeudellisesta vastuusta on lopullisesti ratkaistu, lisäveroa ei voida määrätä.

Momentti tulisi sovellettavaksi siitä riippumatta, säädetäänkö ajoneuvorikkomuksen rikosoikeudellisesta seuraamuksesta käsillä olevassa pykälässä vai rikesakkorikkomuksista annetussa laissa.

1.11 Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä

Kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 32 §:n muuttamisesta annettua lakia (769/2010) ei pantaisi voimaan, vaan se kumottaisiin, koska pykälää on muutettu lailla 1283/2011. Sitä vastoin pykälä esitetään muutettavaksi, jotta laissa 769/2010 tarkoitettu muutos saataisiin asianmukaisesti voimaan (ks. HE 94/2009 vp, s. 66).

32 §. Rangaistussäännökset. Pykälää koskevassa muutoslaissa 769/2010 on uusi momentti, jossa viitataan rikesakkorikkomuksista annettuun lakiin. Koska mainittu laki korvataan uudella samannimisellä lailla, viittausta on oikaistava ja muutoslaki 769/2010 kumottava 1. lakiehdotuksessa esitetyin tavoin. Koska käsillä olevaa pykälää on myös muutettu kahteen otteeseen mainitun muutoslain antamisen jälkeen (lait 1283/2011 ja 262/2013), ehdotetaan selvyyden vuoksi pykälän säätämistä asiallisesti muilta kuin viittaussäännöstä koskevalta osin muuttamattomana uudelleen.

1.12 Vesiliikennelaki

24 §. Rangaistukset. Pykälän 3 momenttiin otettaisiin vastaavalla tavalla viittaus rikesakkorikkomuksista annettuun lakiin kuin muutoslailla 770/2010. Muutoslaki on kumottava, koska rikesakkorikkomuksista annettu laki kumottaisiin ja säädettäisiin uusi laki. Siksi viittauksessa tulee olla uuden lain säädösnumero.

1.13 Laki vesikulkuneuvorekisteristä

Muutoslaki 771/2010 koskee vesikulkuneuvorekisteristä annettua lakia (976/2006). Tämä muutoslaki on kumoutunut, koska mainittu laki on korvattu uudella vesikulkuneuvorekisteristä annetulla lakia (424/2014).

39 §. Vesikulkuneuvon rekisteröintirikkomus. Pykälässä säädetään sakkorangaistus eräistä rekisteröintiä koskevista laiminlyönneistä. Lisäksi siinä on viittaus rikoslain 2 a luvun rikesakkosääntelyyn.

Pykälä on muutettu kokonaisuudessaan lailla 433/2014. Muutetussa muodossa pykälässä säädetään sakkorangaistus eräistä rikoksista, mutta samalla myös viitataan rikesakkorikkomuksista annettuun lakiin. Kuitenkin rikesakko on jatkossa eräiden rikkomusten ainoa seuraamus. Säännöksen voimaantulo on sidottu rikesakkorikkomuksista annettuun lakiin, mutta asianmukainen

säädösnumero puuttuu. Vastaavalla tavalla lailla 433/2014 on muutettu lain 40 §:ää, joka koskee eräitä käyttökieltojen rikkomisia.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin rikesakkorikkomuksista annetun lain säännöksiin rekisteröintiä ja käyttöä koskevien säännösten rikkomisesta. Lisäksi molempien rikkomustyyppien rikosnimikkeeksi muutettaisiin vesikulkuneuvorekisteririkkomus.

40 §. Käyttökieltorikkomus. Pykälä kumottaisiin tarpeettomana 39 §:n perusteluissa mainituista syistä.

1.14 Jätelaki

147 §. Rangaistussäännökset. Jätelain 62 §:ää on muutettu lailla 772/2010 lisäämällä roskaamiskiellon rikkomisesta viittaus rikesakkorikkomuksista annettuun lakiin. Muutoslaissa tarkoitettu jätelaki on korvattu uudella samannimisellä lailla, joten muutoslaki on kumoutunut.

Uuden jätelain 147 §:n 3 momentin mukaan rikesakosta säädetään erikseen. Momenttia muutettaisiin niin, että sen mukaan rikesakosta ainoana rangaistuksena 72 §:ssä säädetystä roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa.

1.15 Kalastuslaki

118 §. Kalastusrikkomus. Kalastuslain muuttamisesta annettu laki (773/2010) on kumoutunut, koska sillä muutettiin uudella kalastuslailla (379/2015) kumottua lakia. Uuteen kalastuslakiin esitetään tehtäväksi vastaavat muutokset.

Kalastamisesta suorittamatta kalastonhoitomaksua tai sitä koskevan todistuksen esittämisen laiminlyönnistä säädetään pykälän 1 momentin 7 kohdassa seuraamukseksi sakkorangaistus. Koska jatkossa rikesakko olisi ainoa seuraamus tällaisesta teosta, kohta kumottaisiin. Pykälän 2 momenttiin otettaisiin viittaussäännös, jonka mukaan rikesakosta tällaisen teon ainoana seuraamuksena säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa.

119 §. Menettämisseuraamus. Pykälän mukaan menettämisseuraamuksia koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos joku on syylistynyt 118 §:n 1 momentin 7 kohdassa mainittuun tekoon, josta hänelle määrätään seuraamukseksi rikesakko.

Säännös perustuu siihen, että rikesakon määräämisen yhteydessä ei voimassa olevan oikeuden mukaan voida määrätä menettämisseuraamusta. Kuitenkin kun sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki tulee voimaan, ei sen 1 §:n mukaan ole enää estettä määrätä rikesakon ohella menettämisseuraamusta. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

1.16 Käräjäoikeuslaki

17 §. Käräjäoikeuslain 17 §:n muuttamisesta annettu laki (777/2010) kumottaisiin, koska pykälää on muutettu lailla 608/2011. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi vastaavalla tavalla kuin laissa 777/2010. Selvytyden vuoksi pykälä muutettaisiin kokonaan.

1.17 Ajokorttilaki

Ajokorttilainsäädännön uudistamisen yhteydessä muutettiin rikesakkorikkomuksista annetun lain 4 § (laki 393/2011). Pykälässä säädetään rikesakko rangaistukseksi eräiden moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa mukana pidettäviä asiakirjoja koskevien säännösten rikkomisesta. Pykälän 4 kohdan mukaan rikesakolla rangaistaan ajokorttilain (386/2011) 32 §:ssä tarkoitettujen asiakirjojen mukana pitämisen laiminlyönti. Ajokorttilain 93 §:n 2 kohdan mukaan mainitusta laiminlyönnistä voidaan tuomita sakkorangaistus. Kohdassa luetellaan ne asiakirjat, jotka on pidettävä ajon aikana mukana.

Koska rikesakko olisi ainoa rangaistus rikesakkorikkomuksista annetussa laissa tarkoitettusta rikkomuksista, mainittua 93 §:ää muutettaisiin niin, että siitä poistettaisiin 2 kohta. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa viitattaisiin näiden rikkomusten osalta rikesakkorikkomuksista annettuun lakiin.

Lisäksi muutettaisiin ajokorttilain 32 §:ää, jossa säädetään asiakirjojen mukana pitämisen velvollisuudesta. Pykälään otettaisiin nykyisin 93 §:n 2 momentissa oleva luettelo niistä asiakirjoista, joiden on oltava ajon aikana mukana. Pykälän otsikkoa mukana pitämisestä ja esittämisvelvollisuudesta täydennettäisiin lisäämällä siinä mainitun ajokortin ja muun luvan ohelle todistus, jolla tarkoitetaan kuljettajantutkintotodistusta. Otsikossa kytkettäisiin velvollisuus myös mukana pitämiseen.

1.18 Laki taksinkuljettajien ammattipätevyydestä

Rikesakkorikkomuksista annetun lain 4 §:ään on lisätty lailla 393/2011 rikesakkorikkomukseksi velvollisuus pitää mukana taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (695/2009) 23 §:ssä tarkoitettu asiakirja (taksinkuljettajan ajolupa). Mainitun lain 35 §:n mukaan velvollisuuden rikkomisesta voidaan tuomita myös sakkorangaistus.

Vastaavasti kuin edellisessä lakiehdotuksessa asiakirjan mukana pitämisen velvollisuuden rikkomisesta olisi seuraamuksena vain rikesakko. Siksi mainittua 35 §:ää muutettaisiin niin, että siitä poistettaisiin viittaus 23 §:ään asiakirjan mukana pitämisen velvollisuuden osalta. Lain 36 §:ään sisältyy viittaukset muualla laissa oleviin rangaistussäännöksiin. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, johon otettaisiin viittaus rikesakkorikkomuksista annettuun lakiin taksinkuljettajan ajoluvan mukana pitämisen laiminlyönnin rangaistavuudesta.

1.19 Laki kuorma- ja linja-auton kuljettajien pätevydestä

Edellisen lakiehdotuksen perusteluissa mainitulla lailla 393/2011 rikesakkorikkomuksista annetun lain 4 §:ään on lisätty rikesakkorikkomuksiin kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (273/2007) 17 §:n 2 momentin vastainen menettely (ammattipätevyyden osoittavan asiakirjan mukana pitämisen laiminlyönti). Tällaisesta menettelystä voidaan mainitun lain 24 §:n mukaan voidaan tuomita sakko.

Yhdenmukaisesti edellisen lakiehdotuksen kanssa 24 §:ää muutettaisiin niin, ettei sakkorangaistusta voitaisi määrätä mukana pitämisen velvollisuuden rikkomisesta. Lisäksi lain 24 a §:ään, johon sisältyvät viittaukset muualla laissa oleviin rangaistussäännöksiin, lisättäisiin uusi 3 momentti. Momentissa viitattaisiin rikesakkorikkomuksista annettuun lakiin ammattipätevyyden osoittavan asiakirjan mukana pitämisen velvollisuuden rikkomisesta.

1.20 Alkoholilaki

Alkoholilain (1143/1994) 50 a §:ssä on rangaistussäännös. Pykälän 4 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa säädetään sakolla rangaistaviksi eräät rikkomukset (alkoholijuoman nauttiminen julkisella paikalla lain tai poliisin kiellon vastaisesti taikka laillisen alkoholijuoman hallussapito ilman vaadittavaa ikää), joista voidaan määrätä myös rikesakko, kuten pykälän 7 momentin viittauksesta rikoslakiin ilmenee. Näistä alkoholirikkomuksista säädettäisiin jatkossa rikesakkorikkomuksista annetun lain 17 §:ssä.

Mainittua 50 a §:n 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siitä poistettaisiin ne tekemuodot, joista voidaan määrätä rikesakko. Rikesakko olisi uudistuksessa omaksutun periaatteen mukaisesti ainoa seuraamus. Lisäksi 6 momenttiin tehtäisiin 4 momentin muuttamisen johdosta tekninen tarkistus ja 7 momentin viittaus muutettaisiin koskemaan rikesakkorikkomuksista annettua lakia. Selvyyden vuoksi pykälä muutettaisiin kokonaisuudessaan.

1.21 Laki nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä

3 §. *Esitutkintaviranomaisen ilmoitus nuoren rikoksesta.* Pykälän 1 momentissa säädetään esitutkintaviranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa nuorta koskevan esitutkinnan valmistumisesta erälle muille viranomaisille. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä muun muassa silloin, kun asiassa käytetään rangaistusmääräys- tai rikesakkomenettelyä. Koska mainitut menettelyt korvataan sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädetyllä menettelyllä, lainkohtaa muutettaisiin viittaamaan tähän menettelyyn.

1.22 Siviilipalveluslaki

Siviilipalveluslain (1446/2007) 80 §:ssä säädetään muun ohessa, että eräät tässä laissa rangaistaviksi säädetyt teot voidaan käsitellä oikeudenkäynnin lisäksi rangaistusmääräysmenettelyssä. Koska tämä menettely korvataan sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädetyllä menettelyllä, muutettaisiin 80 §:ää vastaavasti. Pykälän otsikkoa muutettaisiin niin, että rangaistusmääräysmenettelyn asemesta mainittaisiin rikosasian käsittelyä koskevat säännökset.

4 Voimaantulo

Kuten edellä on todettu, uudistettu tuomioistuinten ulkopuolella tapahtuvaa rikosasioiden summaarista käsittelyä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta säädetään erikseen. Hallituksen esityksessä on todettu, että voimaannpanosta säätäminen riippuu siitä, milloin tietojärjestelmät ovat valmiit ja toimintavarmat (HE 94/2009 vp, s. 24–25 ja 68).

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

*Lakiehdotukset***1.****Laki****tuomioistuinten ulkopuolista rikosasioiden käsittelyä koskevan uudistuksen voimaanpanosta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Seuraavat lait tulevat voimaan päivänä kuuta 20 :

- 1) sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010);
- 2) sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta annettu laki (757/2010);
- 3) oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 8 luvun 11 §:n muuttamisesta annettu laki (759/2010);
- 4) Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta annettu laki (765/2010);
- 5) sotilasoikeudenkäyntilain 15 §:n muuttamisesta annettu laki (766/2010);
- 6) järjestyslain muuttamisesta annettu laki (774/2010);
- 7) tekijänoikeuslain 58 §:n muuttamisesta annettu laki (776/2010).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.**Laki****sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain (754/2010) 8 §:n 1 momentti sekä 27 §:n otsikko ja 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 27 §:n 1 momentti laissa 467/2011, seuraavasti:

8 §*Sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen ja rikesakkomääräyksen sisältö*

Sakkovaatimus, sakkomääräys ja rikesakkomääräys on annettava rikkomuksesta epäillylle kirjallisena, ja antajan on allekirjoitettava se. Vaatimus tai määräys voidaan allekirjoittaa myös koneellisesti.

- - -

27 §*Seuraamuksen ja teon uudelleenarviointi*

Jos syyttäjä katsoo, että rangaistusmääräys on annettava ankarampaan seuraamukseen johtavana kuin sakkovaatimuksessa tai rangaistusvaatimuksessa on ilmoitettu, syyttäjän pyynnöstä on annettava uusi vaatimus ja aikaisempi vaatimus peruutettava. Pyyntöön on liitettävä tarvittavat

tiedot 2 §:ssä tarkoitetun vaatimuksen tai määräyksen antamiseksi. Asianomistajalta ei tarvitse pyytää 5 §:ssä tarkoitettua suostumusta uudelleen.

- - -

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

3.

Laki

rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan rikoslain (39/1889) 2 a luvun 9—11 §,

sellaisina kuin ne ovat, 2 a luvun 9 § laeissa 475/2008, 641/2009, 392/2011, 43/2014, 381/2015 ja xx/2016 sekä 10 ja 11 § laissa 550/1999,

muutetaan 2 a luvun 2 §:n 4 momentti, 6 §:n 3 ja 4 momentti ja 8 §, 7 luvun 1 §, 8 luvun 1 §:n 2 momentin 4 kohta, 6 §:n 2 momentti ja 18 §, 10 luvun 9 §:n 1 momentti, 15 luvun 13 §:n 2 momentin 3 kohta sekä 41 luvun 8 §,

sellaisina kuin ne ovat, 2 a luvun 2 §:n 4 momentti laissa /2016, 6 §:n 3 momentti laissa 550/1999, 6 §:n 4 momentti laissa 578/2008, 8 § laeissa 550/1999 ja 971/2001, 7 luvun 1 § laeissa 697/1991 ja 751/1997, 8 luvun 1 §:n 2 momentin 4 kohta ja 6 §:n 2 momentti laissa 297/2003 ja 18 § laeissa 297/2003, 1161/2005 ja 256/2014, 10 luvun 9 §:n 1 momentti laissa 875/2001, 15 luvun 13 §:n 2 momentin 3 kohta laissa 735/2015 sekä 41 luvun 8 § laissa 531/2007, sekä

lisätään 2 a luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 550/1999, uusi 3 momentti, 6 luvun 13 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 515/2003 ja 1195/2004, uusi 5 momentti, 7 lukuun uusi 3 a ja 3 b § sekä 8 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 297/2003, uusi 3 momentti ja 13 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 297/2003, uusi 3 momentti seuraavasti:

2 a luku

Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta

2 §

Päiväsakon rahamäärä

- - -

Päiväsakko määrätään tuomioistuimessa oikeudenkäynnin aikaisten ja sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain (754/2010) mukaisessa menettelyssä sakkomääräyksen taikka sakko- tai rangaistusvaatimuksen antamishetken tietojen perusteella. Syyttäjä määrää sakon kuitenkin

rangaistusmääräyksen antamishetken tietojen perusteella, jos on ilmennyt, että sakko- tai rangaistusvaatimuksen saaneen maksukyky on vaatimuksen antamishetkellä saatuihin tietoihin verrattuna olennaisesti muuttunut.

3 §

Sakon kokonaisrahamäärä

Kokonaisrahamäärän korottamisesta määrättäessä yhteistä rangaistusta sakolla ja rikesakolla rangaistavista rikoksista säädetään 7 luvun 3 a §:ssä.

6 §

Sakon tai sen osan muuntamatta jättäminen

Sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädettyssä menettelyssä annettua sakkorangaistusta ei muunneta vankeudeksi. Tällaista sakkoa ei muunneta vankeudeksi silloinkaan, kun tuomioistuin on tuominnut sen muutoksenhakuasteena.

Sitä sakon osaa, jolla sakon kokonaisrahamäärä on 3 §:n 2 momentin tai 7 luvun 3 a §:n nojalla korotettu, ei muunneta vankeudeksi.

8 §

Rikesakko

Rikesakko on euromäärältään kiinteä sakkoa lievempi varallisuusrangaistus, joka lailla säädetään eräiden rikkomusten ainoaksi rangaistukseksi.

Maksamatonta rikesakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi.

6 luku

Rangaistuksen määräämisestä

13 §

Vapaudenmenetysajan vähentäminen

Jos rangaistukseksi tuomitaan rikesakko, vapaudenmenetys on katsottava rangaistuksen täydeksi suorittamiseksi.

7 luku

Yhteisestä rangaistuksesta

1 §

Yhteisen vankeusrangaistuksen määrääminen

Jos joku on tuomittava samalla kertaa kahdesta tai useammasta rikoksesta vankeusrangaistukseen, hänet tuomitaan rikoksista yhteiseen vankeusrangaistukseen, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Jos jostakin rikoksesta olisi tuomittava vankeutta ja yhdestä tai useammasta muusta rikoksesta sakkoa tai rikesakko, tuomioistuimien saa tuomita kaikista rikoksista yhteisen vankeusrangaistuksen. Tuomioistuin saa myös tuomita joistakin rikoksista yhteisen vankeusrangaistuksen ja sen ohella muista rikoksista sakkoa tai rikesakon, mutta ei molempia.

Jos jostakin rikoksesta olisi tuomittava elinkautinen vankeusrangaistus, tuomitaan elinkautinen vankeusrangaistus yhteiseksi rangaistukseksi kaikista rikoksista.

3 a §

Sakko ja rikesakko

Jos kahdesta tai useammasta rikoksesta olisi tuomittava samalla kertaa sakkorangaistus ja rikesakko, rangaistukseksi tuomitaan sakkorangaistus tai yhteinen sakkorangaistus 20 eurolla korotettuna. Jalankulkijalle tai moottorittoman ajoneuvon kuljettajalle tuomittavaa rikesakkoa ei kuitenkaan oteta huomioon korotusta määrättäessä.

Jos sakkorangaistus tai yhteinen sakkorangaistus olisi kokonaismäärältään rikesakkoa tai ankarinta rikesakkoa alempi, sakkorangaistus tai yhteinen sakkorangaistus korotetaan rikesakon tai ankarimman rikesakon suuruiseksi ennen 1 momentissa tarkoitetun korotuksen tekemistä.

3 b §

Rikesakko

Jos kahdesta tai useammasta rikoksesta olisi tuomittava samalla kertaa rikesakko, rangaistukseksi tuomitaan yksi rikesakko. Tuolloin rikesakko määrätään 20 eurolla korotettuna siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin rikesakko. Jalankulkijalle tai moottorittoman ajoneuvon kuljettajalle tuomittavaa rikesakkoa ei kuitenkaan määrätä korotettuna.

8 luku

Vanhentumisesta

1 §

Syyteoikeuden vanhentuminen

Syyteoikeus vanhentuu, jollei syytettä ole nostettu

4) kahdessa vuodessa, jos ankarin rangaistus on enintään vuosi vankeutta, sakkoa tai rikesakko.

3 §

Syyteoikeuden vanhentumisen katkeaminen

Kun rikkomusta koskevaa asiaa käsitellään sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain mukaisessa menettelyssä, syyteoikeuden vanhentuminen katkeaa, kun sakkovaatimus, vastustuksenvarainen rikesakkomääräys tai rangaistusvaatimus annetaan rikkomuksesta epäillylle tiedoksi. Vanhentuminen ei kuitenkaan katkea, jos vaatimus peruutetaan tai määräystä vastustetaan taikka epäilty tai asianomistaja peruuttaa mainitun lain 4 tai 5 §:ssä tarkoitetun suostumuksensa.

6 §

Rangaistuksen tuomitsemisen estävä vanhentuminen

Rangaistusta muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta rikoksesta ei saa tuomita tai määrätä sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain mukaisessa menettelyssä, kun 2 §:ssä mainitusta päivästä on kulunut:

- 1) kolmekymmentä vuotta, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta määräajaksi yli kahdeksan vuoden;
- 2) kaksikymmentä vuotta, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta yli kaksi vuotta ja enintään kahdeksan vuotta;
- 3) kymmenen vuotta, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vankeutta enintään kaksi vuotta, sakkoa tai rikesakko.

13 §

Tuomitun sakkorangaistuksen raukeaminen

Rikesakko raukeaa viiden vuoden kuluttua rikesakkomääräyksen antamispäivästä.

18 §

Viittaussäännös

Ehdollisen vankeuden raukeamisesta säädetään 2 b luvun 3 §:n 2 momentissa.

Sotilaalle ja muulle 45 luvun alaiselle henkilölle tuomittavan kurinpitorangaistuksen täytäntöönpanon vanhentumisesta säädetään sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa (255/2014).

10 luku

Menettämisseuraamuksista

9 §

Menettämisseuraamuksen vaatiminen

Menettämisseuraamus määrätään syyttäjän tai sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain 3 §:ssä tarkoitetun virkamiehen vaatimuksesta. Myös asianomistaja voi esittää menettämisseuraamuksen ajaessaan yksin syytettä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 7 luvun mukaisesti.

15 luku

Rikoksista oikeudenkäyttöä vastaan

13 §

Rajoitussäännös

- - -

Perätöntä lausumaa tuomioistuimessa koskevia säännöksiä ei sovelleta rikosasiassa kuultavaan todistajaan:

- - -

3) jolle on annettu sakkomääräys, rangaistusmääräys tai rikesakkomääräys 2 kohdassa tarkoitetusta teosta;

- - -

41 luku

Aserikoksista

8 §

Rikesakko

Rikesakosta ainoana rangaistuksena vähäisestä 6 §:ssä tarkoitetusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta ja vähäisestä 7 §:ssä tarkoitetusta toisen

vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

Tällä lailla kumotaan rikoslain muuttamisesta annettu laki (755/2010).

4.

Laki

rikesakkorikkomuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan rikesakon käyttämisessä eräiden rikkomusten rangaistuksena, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

2 §

Jalankulkijan rikkomukset

Jalankulkijalle määrätään

- 1) tieliikennelain (267/1981) 3 §:n 2 momentin liikenteen estämis- tai häiritsemiskiellon, 4 §:n liikenteen ohjaajan tai liikenteen ohjauslaitteen osoittaman merkin tai ohjeen noudattamisvelvollisuuden, 6 §:n hälytysajoneuvolle tai kulkueelle esteettömän kulun antamista koskevan säännöksen taikka 40–44 §:n jalankulkijaa koskevan liikennesäännön taikka
- 2) tieliikennelain tai sen nojalla säädetyn liikenteen ohjauslaitteen noudattamisvelvollisuuden tai liikkumista moottoritiealueella koskevan kiellon vastaisesta tahallisesta tai huolimattomasta menettelystä 25 euron rikesakko.

3 §

Moottorittoman ja siihen rinnastettavan ajoneuvon kuljettajan rikkomukset

Polkupyöräilijälle taikka muulle moottorittoman ajoneuvon, moottorilla varustetun polkupyörän tai kevyen sähköajoneuvon kuljettajalle määrätään

- 1) tieliikennelain 3 §:n 2 momentin liikenteen estämis- tai häiritsemiskiellon tai ajoneuvon kuljettajaa koskevan 2 luvun liikennesäännön,
- 2) ajoneuvolain (1090/2002) 4 §:n 1 momentin ajoneuvon yleisiä turvallisuusvaatimuksia koskevan säännöksen,
- 3) tieliikennelain tai sen nojalla säädetyn liikenteen ohjauslaitteen noudattamisvelvollisuuden tai liikkumista moottoritiealueella koskevan kiellon taikka
- 4) tieliikennelain tai sen nojalla säädetyn henkilökuljetusta polkupyörällä koskevan rajoituksen

vastaisesta tahallisesta tai huolimattomasta menettelystä 50 euron rikesakko.

Tieliikennelain 45 §:n 2 momentissa tarkoitetun jalankulkua avustavan tai korvaavan liikkumisvälineen käyttäjälle määrätään 50 rikesakko 1 momentissa tarkoitetusta menettelystä, jos hän tällöin kuljetti liikkumisvälinettä kävelynopeutta nopeammin.

4 §

Moottorikäyttöisen ajoneuvon asiakirjoja koskevat rikkomukset

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa vaadittavien asiakirjojen mukana pitämistä koskevassa

- 1) ajoneuvolain 66 a §:n 2 momentissa,
 - 2) tieliikennelain tai sen nojalla annetussa säännöksessä,
 - 3) kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) 29 §:n 1 momentissa, kun rikkoja on muu kuin liikenteenharjoittaja,
 - 4) ajokorttilain (386/2011) 32 §:ssä,
 - 5) taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (695/2009) 23 §:ssä tai
 - 6) kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (273/2007) 17 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden
- tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta määrätään kuljettajalle 50 euron rikesakko.

5 §

Moottorikäyttöisen ajoneuvon rakennetta, varusteita ja kuntoa koskevat rikkomukset

Kuljettajalle, omistajalle tai pysyvälle haltijalle määrätään 35 euron rikesakko, jos hän tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo, mitä säädetään:

- 1) moottorikäyttöisen ajoneuvon tai hinattavan ajoneuvon rakennetta, varusteita tai kuntoa koskevassa ajoneuvolain 4 §:ssä, 7 §:n 1 momentissa tai 9 §:n 1 momentissa taikka
- 2) tieliikennelain nojalla renkaiden ja nastojen käyttämisestä taikka auton ja perävaunun kytkemisestä.

Mopoilijalle, mopon omistajalle tai pysyvälle haltijalle määrätään 1 momentissa tarkoitetusta rikkomuksesta 20 euron rikesakko.

6 §

Henkilökohtaisen turvalaitteen käyttöä koskevat rikkomukset

Tieliikennelain 88 §:n 1 momentissa tarkoitetun ajoneuvon kuljettajalle ja matkustajalle määrätään 85 euron rikesakko turvavyön tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta käyttämättä jättämisestä ajon aikana. Samansuuruinen rikesakko määrätään tahallisesti tai huolimattomuudesta tehdystä teosta:

- 1) kuljettajalle, joka kuljettaa lasta ajoneuvossa tieliikennelain 88 a §:n vastaisesti;
- 2) holhoojalle, huoltajalle tai kuljettajalle, joka laiminlyö tieliikennelain 88 c §:n 1 momentissa säädetyn alle 15-vuotiaan lapsen turvalaitteen käyttöä koskevan velvollisuuden; taikka
- 3) kuljettajalle, joka laiminlyö tieliikennelain 88 c §:n 2 momentissa säädetyn enintään 16 henkilölle rekisteröidyn ajoneuvon kuljettajan huolehtimisvelvollisuuden.

Tieliikennelain 89 §:n 1 momentissa tarkoitetun ajoneuvon kuljettajalle ja matkustajalle määrätään 85 euron rikesakko tyypiltään hyväksytyn suojakypärän tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta käyttämättä jättämisestä ajon aikana. Samansuuruinen rikesakko määrätään myös kuljettajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tieliikennelain 89 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuutensa huolehtia alle 15-vuotiaan lapsen suojakypärän käyttämisestä.

7 §

Nopeusrajoituksen rikkominen moottorikäyttöisellä ajoneuvolla

Jos suurin sallittu nopeus on tieliikennelain 25 §:n 1 momentin tai tieliikennelain nojalla annetun säännöksen mukaisesti enintään 60 kilometriä tunnissa, moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle määrätään suurimman sallitun nopeuden tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta ylityksestä:

- 1) enintään 15 kilometrillä tunnissa 210 euron rikesakko; ja
- 2) yli 15 kilometrillä tunnissa ja enintään 20 kilometrillä tunnissa 285 euron rikesakko.

Jos suurin sallittu nopeus on yli 60 kilometriä tunnissa, moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle määrätään suurimman sallitun nopeuden tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta ylityksestä:

- 1) enintään 15 kilometrillä tunnissa 175 euron rikesakko; ja
- 2) yli 15 kilometrillä tunnissa ja enintään 20 kilometrillä tunnissa 250 euron rikesakko.

Mopoilijalle määrätään kuitenkin suurimman sallitun nopeuden tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta ylityksestä enintään 15 kilometrillä tunnissa 125 euron rikesakko.

Rikesakkoa ei kuitenkaan määrätä, jos suurin sallittu nopeus on ylitetty pihakadulla tai kävelykadulla tieliikennelain 33 tai 33 a §:ssä säädetyn velvollisuuden vastaisesti.

8 §

Muut moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan liikennesääntörikkomukset

Moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle määrätään 125 euron rikesakko, jos hän tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tieliikennelain:

- 1) 8 §:n 1 momenttia tai 9 §:ää ajoneuvon kuljettamisesta ajoradalla;
- 2) 11 §:ää ryhmittymisestä, 12 §:n 2 momenttia kääntymisestä tai 15 §:n 2 momenttia ajosta risteykseen;
- 3) 16 §:ää kohtaamisesta;
- 4) 24 a §:ää viestintälaitteen käytöstä ajon aikana;
- 5) 34 §:n 1 momenttia ääni- tai valomerkin antamisesta;
- 6) 35 §:n 1 momenttia merkin antamisesta suunnanosoitimella tai muulla näkyvällä tavalla;
- 7) 36 §:ää, 37 §:n 1 tai 4 momenttia taikka 38 §:ää valojen käytöstä; taikka
- 8) 39 §:n 2 momenttia ajoneuvon pysäyttämisestä ennen lautan suojalaitteita.

Moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle määrätään 1 momentin mukaisesti rikesakko myös, jos hän rikkoo tieliikennelain tai sen nojalla annettua säännöstä:

- 1) ajoneuvolta vaadittavasta vähimmäisnopeudesta, ajoneuvon hinaamisesta taikka ajoneuvon kuljettamisesta tai ohittamisesta vääriä ajokaistaa käyttäen moottoritiellä tai moottoriliikennetiellä;

- 2) liikennemerkillä osoitetusta käskystä, kiellosta, rajoituksesta tai määräyksestä, ei kuitenkaan liikennemerkkinä, joka koskee väistämisvelvollisuutta kohdattaessa tai risteyksessä, pakollista pysäyttämistä, ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän suurinta sallittua massaa, ajoneuvon suurinta sallittua akselille tai telille kohdistuvaa massaa, ohituskieltoa, taikka pakollista pysähtymistä tullitarkastusta tai tarkastusta varten, vastaisesta menettelystä;
- 3) liikennevalojen vihreän tai keltaisen valon noudattamisesta;
- 4) jatkuvasta ajamisesta ajokaistaviivan päällä;
- 5) valkoisen sulkuviivan tai sulkualueen ylittamisestä tai päällä ajamisesta taikka ajoneuvon kuljettamisesta, pysäyttamisestä tai pysäköinnistä valkoisella sulkualueella; taikka
- 6) valkoisen ajokaistanuolen osoittamasta ryhmittymisestä.

Mopoilijalle 1 tai 2 momentissa tarkoitettu rikkomuksesta määrättävä rikesakko on kuitenkin 85 euroa. Samansuuruinen rikesakko määrätään mopoilijalle myös liikennevalojen punaista valoa koskevien säännösten tai määräysten vastaisesta menettelystä.

9 §

Moottorikäyttöisen ajoneuvon häiritsevä ja tarpeeton ajo

Tieliikennelain 86 §:n tai tieliikennelain nojalla säädetyn moottorikäyttöisen ajoneuvon häiritsevää tai tarpeetonta ajoa taikka joutokäyntiä koskevan kiellon tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta määrätään kuljettajalle 85 euron rikesakko.

10 §

Ajoneuvon katsastusta ja rekisteröinti-ilmoitusta koskevat rikkomukset

Katsastamattoman tai rekisteröimättömän taikka liikennekäytöstä poistetun ajoneuvon ajoneuvolain 8 §:n 1 momentin tai 85 §:n 1 momentin vastaisesta tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta käyttämisestä määrätään kuljettajalle 85 euron rikesakko.

Ajoneuvolain 64 §:n 1 momentissa tarkoitetun muuta kuin ajoneuvon liikennekäyttöä koskevan rekisteritietoilmoituksen tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta tekemättä jättämisestä määrätään ajoneuvon omistajalle tai haltijalle 85 euron rikesakko.

11 §

Moottorikäyttöisen ajoneuvon henkilökuljetusta koskevat rikkomukset

Moottorikäyttöisen ajoneuvon henkilökuljetusta koskevien tieliikennelain 87 §:n 2 momentin tai tieliikennelain nojalla annettujen säännösten tahallisesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta määrätään kuljettajalle 125 euron rikesakko.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos joku on sijoitettu:

- 1) siten, että se estää kuljettajaa näkemästä tai haittaa ajoneuvon käsittelyä taikka peittää ajoneuvon määrätyn valaisimen, heijastimen tai kilven; taikka
- 2) muun kuin kuorma- tai pakettiauton tavaratilaan tai kuormalavalle.

12 §

Vesiliikennettä koskevat rikkomukset

Vesiliikennelain (463/1996) tahallisuudesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta määrätään rikesakko seuraavasti:

- 1) vesikulkuneuvon kuljettajalle 5 §:n 2 momentissa säädetyn vesiliikennemerkillä tai valopasteella ilmaistun määräyksen, kiellon tai rajoituksen muusta kuin 2 kohdassa tarkoitetusta rikkomisesta 85 euroa;
- 2) vesikulkuneuvon kuljettajalle suurimman sallitun nopeuden ylityksestä, jonka määrä on enintään suurin sallittu nopeus, 150 euroa;
- 3) vesikulkuneuvon kuljettamisesta ilman 13 §:n vesikulkuneuvon käytössä ollessa mukana pidettävää asiakirjaa, taikka tällaisen asiakirjan esittämisen laiminlyömisestä asetetussa määräajassa 50 euroa;
- 4) vesikulkuneuvon kuljettamisesta 15 §:n nojalla annetun alueellisen kiellon tai rajoituksen vastaisesti 85 euroa; taikka
- 5) vesikulkuneuvon kuljettamisesta pitämättä mukana 9 §:n nojalla säädettyä muuta vesikulkuneuvon perusvarustetta kuin pelastusliivejä tai vastaavaa henkilön turvavarustetta 85 euroa.

Vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain (424/2014) tahallisuudesta tai huolimattomuudesta tapahtuneesta rikkomisesta määrätään rikesakko seuraavasti:

- 1) vesikulkuneuvon omistajalle 8 §:n 1 momentissa säädetyn rekisteri-ilmoituksen tekemättä jättämisestä ennen vesikulkuneuvon vesiliikennekäyttöönottoa, omistajalle tai haltijalle 9 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn muutosrekisteröinnin tekemättä jättämisestä määräajassa taikka vesikulkuneuvon tai moottorin omistajalle 10 §:n 1 momentissa säädetyn lopullista poistamista koskevan rekisteri-ilmoituksen tekemättä jättämisestä määräajassa 85 euroa; taikka
- 2) vesikulkuneuvon käyttämisestä 5 §:n 1 momentin vastaisesti ennen sen merkitsemistä rekisteriin tai 12 §:n 2 momentin vastaisesti rekisteritunnuksella varustamattomana tai 13 §:n 3 momentin vastaisesti koetunnuksella varustamattomana 85 euroa.

13 §

Kalastonhoitomaksua koskeva rikkomus

Sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta kalastaa, vaikka hän ei ole suorittanut kalastuslain (379/2015) 79 §:ssä säädettyä kalastonhoitomaksua tai vaikka hänellä ei ole mukana todistusta suorittamastaan kalastonhoitomaksusta eikä hän sitä esitä poliisille seitsemän vuorokauden kuluessa, määrätään 125 euron rikesakko.

14 §

Järjestysrikkomukset

Järjestyslain (612/2003) tahallisuudesta rikkomisesta määrätään rikesakko seuraavasti:

- 1) 3 §:ssä tarkoitettu yleisen järjestyksen häiritsemisestä tai turvallisuuden vaarantamisesta 85 euroa;
- 2) 4 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti päihdyttävän aineen nauttimisesta 50 euroa;
- 3) 5 §:ssä säädetyn vaaran estämiseen liittyvän huolehtimisvelvollisuuden laiminlyömisestä rakennuksen tai rakennelman omistajalle tai haltijalle taikka hänen edustajalleen 125 euroa;

- 4) 6 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesta valon tai mainoksen käyttämisestä taikka mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettua kuulutuksen tai tiedonannon luvattomasta poistamisesta tai turmelemisesta 85 euroa;
- 5) 7 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesta seksuaalipalvelujen ostamisesta tai maksullisesta tarjoamisesta 50 euroa;
- 6) 7 §:n 2 momentissa säädetyn kiellon vastaisesta ulostamisesta 31 462 euroa tai virtsaamisesta 50 euroa;
- 7) 7 §:n 3 momentissa säädetyn kiellon vastaisesta esityksen järjestämisestä 85 euroa;
- 8) 8 §:ssä säädetyn rakennukseen pääsystä huolehtimiseen liittyvän velvollisuuden laiminlyömisestä rakennuksen omistajalle tai haltijalle taikka hänen edustajalleen 85 euroa;
- 9) 13 §:ssä säädetyn kiellon vastaisesta töhrimiseen soveltuvan aineen hallussapidosta 50 euroa;
- 10) 14 §:n 1 momentissa säädetyn eläimen pitämiseen liittyvän velvollisuuden laiminlyömisestä 50 euroa; tai
- 11) 15 §:ssä säädetyn kiellon vastaisesta ratsastamisesta tai ajamisesta 50 euroa.

15 §

Toisen vahingoittamiseen soveltuvat esineet ja aineet

Vähäisestä rikoslain (39/1889) 41 luvun 6 §:ssä tarkoitettua toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta ja vähäisestä mainitun luvun 7 §:ssä tarkoitettua toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle määrätään 85 euron rikesakko.

16 §

Roskaamiskiellon vähäinen rikkominen

Jätelain (646/2011) 72 §:ssä säädetyn roskaamiskiellon tahallisesta tai törkeästä huolimattomuudesta tapahtuneesta vähäisestä rikkomisesta määrätään roskaajalle 125 euron rikesakko.

17 §

Alkoholirikkomukset

Alkoholilain (1143/1994) tahallisesta rikkomisesta määrätään rikesakko seuraavasti:

- 1) 58 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesta alkoholijuoman nauttimisesta 50 euroa;
- 2) poliisin 58 §:n 2 momentin nojalla antaman, alkoholijuoman nauttimista julkisella paikalla koskevan kiellon noudattamatta jättämisestä 50 euroa;
- 3) 34 §:n 2 momentin vastaisesta laillisesti valmistetun tai maahantuodun alkoholijuoman hallussa pitämisestä alle kahdeksantoistavuotiaana 50 euroa; tai
- 4) 34 §:n 2 momentin vastaisesta laillisesti valmistetun tai maahantuodun väkevän alkoholijuoman hallussa pitämisestä kahdeksantoista, mutta ei kahtakymmentä vuotta täyttäneenä 50 euroa.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

Tällä lailla kumotaan rikesakkorikkomuksista annettu laki (756/2010).

5.

Laki

oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 29 ja 44 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 29 §:n 2 momentin 2 kohta ja 44 §:n 2 momentin 3 kohdan c alakohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 732/2015, seuraavasti:

17 luku

Todistelusta

29 §

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan rikosasiassa myös:

2) siihen, jolle on annettu sakkomääräys, rangaistusmääräys tai rikesakkomääräys 1 kohdassa tarkoitetusta teosta;

44 §

Vakuutusta ei anna:

3) rikosasiassa

c) se, jolle on annettu sakkomääräys, rangaistusmääräys tai rikesakkomääräys b kohdassa tarkoitetusta teosta;

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

6.

Laki

esitutkintalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan esitutkintalain (805/2011) 2 luvun 4 §, 3 luvun 14 §:n 2 momentti, 5 luvun 1 § sekä 10 luvun 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

2 luku

Esitutkintaan osalliset

4 §

Erityiset tutkintajärjestelyt

Syyttäjä johtaa esitutkintaa, jos poliisimiehen epäillään tehneen rikoksen virkatehtävän suorittamisen yhteydessä. Vaikka poliisimiehen tekemäksi epäiltyä rikosta ei ole tehty virkatehtävien suorittamisen yhteydessä, syyttäjä voi rikoksen vakavuuden tai asian laadun sitä muuten edellyttäessä päättää ryhtymisestään tutkinnanjohtajaksi. Syyttäjä voi edellä tarkoitetuissa tapauksissa johtaa esitutkintaa myös siltä osin kuin asiassa on poliisimiehen lisäksi muu epäilty, jos se on asian selvittämiseksi tarkoituksenmukaista. Syyttäjä ei toimi tutkinnanjohtajana, jos asia käsitellään sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa (754/2010) säädettyssä menettelyssä.

Tutkinnanjohtajana toimiessaan syyttäjällä on tuossa tehtävässään samat toimivaltuudet kuin tutkinnanjohtajana toimivalla päällystöön kuuluvalla poliisimiehellä.

Poliisimiehen tekemäksi epäilty rikos tutkitaan aina muussa kuin hänen toimipaikkansa poliisiyksikössä, jos asiaa ei käsitellä sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädettyssä menettelyssä. Muutenkin rikoksen tutkiva poliisiyksikkö tulee tarvittaessa määrätä niin, ettei luottamus esitutkinnan puolueettomuuteen vaarannu.

3 luku

Esitutkinnan toimittamisen yleiset säännökset

14 §

Suppean esitutkinnan edellytykset

Poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen johdosta saadaan toimittaa suppea esitutkinta vain, jos asia käsitellään sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädettyssä menettelyssä.

5 luku

Esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän esitutkintayhteistyö

1 §

Ilmoitus syyttäjälle

Esitutkintaviranomaisen on viipymättä ilmoitettava syyttäjälle asiasta, jossa rikoksesta epäiltynä on poliisimies, jollei asiaa käsitellä sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa säädettyssä menettelyssä. Syyttäjälle on lisäksi ilmoitettava tutkittavaksi tulleesta rikoksesta, jonka esitutkinta- ja syyttäjäviranomaiset ovat yhdessä niille kuuluvan toimivallan perusteella päättäneet kuuluvan ilmoitusvelvollisuuden piiriin tai josta syyttäjä on pyytänyt ilmoittamaan.

10 luku

Esitutkinan päättäminen

2 §

Esitutkinan päättäminen

Esitutkinan valmistuttua asia on toimitettava syyttäjälle syyteharkintaa taikka sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa tarkoitetun määräyksen tai vaatimuksen antamista varten. Sotilasoikeudenkäyntiasiana tutkittavasta rikoksesta laadittu esitutkintapöytäkirja on toimitettava viipymättä sotilasviranomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

7.

Laki**rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 2 luvun 7 ja 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (623/2015) 2 luvun 7 § ja 8 §:n 4 momentti seuraavasti:

2 luku

Tullin toimivaltuudet tullirikostorjunnassa

7 §

Sakko- ja rikesakkomääräyksen sekä sakko- ja rangaistusvaatimuksen antaminen

Pidättämiseen oikeutettu tullimies tai tehtävään määrätty muu tullimies voi antaa sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen, sakkovaatimuksen ja rangaistusvaatimuksen siten kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa (754/2010) säädetään.

8 §

Haastaminen ja muu tiedoksianto

Rajatulliyhteistyöstä Suomen ja Ruotsin välillä tehdyssä sopimuksessa (SopS 2/1963) ja Suomen ja Norjan välisestä rajatulliyhteistyöstä tehdyssä sopimuksessa (SopS 37/1969) tarkoitettu virkamies, joka suorittaa tullitoimenpiteitä Suomen valtion lukuun, voi tullirikosasiassa antaa tiedoksi haasteen ja 7 §:ssä tarkoitetun sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen, sakkovaatimuksen tai rangaistusvaatimuksen sopimuksissa tarkoitetuilla valvontavyöhykkeillä. Tullirikosasiaa koskeva määräys tai vaatimus voidaan valvontavyöhykkeellä antaa ilman valtakunnansyyttäjän määräystä.

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

8.

Laki

rajavartiolain 47 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rajavartiolain (578/2005) 47 §, sellaisena kuin se on laissa 1150/2010, seuraavasti:

47 §

Sakkovaatimus, sakkomääräys, rikesakkomääräys ja rangaistusvaatimus

Rajavartiomies antaa sakkovaatimuksen, sakkomääräyksen, rikesakkomääräyksen ja rangaistusvaatimuksen siten kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa (754/2010) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

Tällä lailla kumotaan rajavartiolain 47 §:n muuttamisesta annettu laki (764/2010).

9.

Laki tieliikennelain 103 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään tieliikennelain (267/1981) 103 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1082/2012, uusi 2 momentti seuraavasti:

103 §

Liikenne rikkomus

Rikesakosta eräiden liikenne rikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

Tällä lailla kumotaan tieliikennelain 103 §:n muuttamisesta annettu laki (767/2010).

10.

Laki

ajoneuvolain 96 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ajoneuvolain (1090/2002) 96 §, sellaisena kuin se on laeissa 226/2009, 276/2010 ja 1042/2014, seuraavasti:

96 §

Ajoneuvorikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) laiminlyö 5 tai 57 §:ssä säädetyn korjausvelvoitteen,
- 2) rikkoo 6 §:n 1 momentissa, 51, 56, 57, 75 tai 84 §:ssä säädettyä ajoneuvon käyttökieltoa tai ajokieltoa,
- 3) rikkoo 6 §:n 2 tai 3 momentissa säädettyä valmistuksen, maahantuonnin, kaupan pitämisen, myynnin tai muun luovuttamisen kieltoa,
- 4) laiminlyö 9 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden pitää ajoneuvo liikennekelpoisena,
- 5) laiminlyö 58 §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää mukana katsastuksesta annettu todistus taikka 61 tai 62 §:ssä säädetyn katsastuttamisvelvollisuuden,
- 6) rikkoo 66 a §:n 5 momentin nojalla säädettyä vaatimusta rekisteritunnuksen ja -kilpien, siirtomerkkien tai kansallisuustunnuksen käytöstä, kiinnittämisestä tai kunnossapidosta,
- 7) käyttää 66 f §:ssä tarkoitettua koenumerotodistusta tai siirtolupaa mainitun pykälän tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti,
- 8) rikkoo 71 §:ssä säädettyä velvollisuutta sallia teknisen tienvarsitarkastuksen suorittaminen,
- 9) kieltäytyy esittämästä 71 §:ssä tai toimittamasta 93 §:ssä tarkoitettua asiakirjaa tai päästämästä 71 §:ssä tarkoitettua henkilöä ajoneuvoon tai 82 §:ssä tarkoitettua viranomaista tai henkilöä ajoneuvojen, osien tai erillisten teknisten yksiköiden maahantuontia, valmistusta tai kaupaa harjoittavan valmistus-, varasto- tai myyntipaikkaan taikka estää ottamasta tutkimusta varten näytettä tai saamasta tarpeellista ajoneuvon, osan tai erillisen teknisen yksikön ominaisuuksia taikka hyväksymistä koskevaa asiakirjaa tai tietoa,
- 10) laiminlyö 93 c §:ssä säädetyn selosteen antamisen,
- 11) suorittaa 87 §:ssä tarkoitettuja asennus- ja korjaustöitä ilman asianmukaista lupaa tai vastoin 90 §:ssä säädettyä rajoitusta,
- 12) kieltäytyy päästämästä 91 §:ssä tarkoitettua viranomaista tai henkilöä järjestelmien, osien tai erillisten teknisten yksiköiden asennus- tai korjauspaikkaan,
- 13) laiminlyö 78 §:ssä tarkoitetun velvollisuuden hankkia lupa osien ja teknisten yksiköiden myyntiin tarjoamiseen tai myyntiin,
- 14) rikkoo 80 §:n 1 momentin nojalla määrättyä ensirekisteröinti- tai myyntikieltoa,
- 15) laiminlyö 30 §:n 1 momentissa mainittuun säädökseen liittyvässä teknisissä vaatimuksia sisältävässä Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyn sellaisen tiedon antovelvollisuuden, joka voi johtaa ajoneuvon, osan, erillisen teknisen yksikön tai varusteen markkinoilta pois vetämiseen,

- 16) laiminlyö 45 §:n 2 momentin, 46 §:n 4 momentin, 81 §:n 2 momentin tai 86 a §:n 1 momentin mukaisen ilmoitusvelvollisuutensa,
- 17) laiminlyö valmistajalle asetetun velvoitteen 46 a §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun tai 49 §:ssä tarkoitetussa toiminnassa tarvittavan aineiston toimittamisesta saataville,
- 18) laiminlyö 93, 93 a tai 93 b §:ssä tarkoitetun tiedon saattamisen käyttöön taikka
- 19) rikkoo 20 §:n 5 momentissa säädettyä poliisiajoneuvon tai rajavartiolaitoksen ajoneuvon tunnusväriytyksen tai -merkkien käyttöä koskevaa kieltoa,
- on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *ajoneuvorikkomuksesta* sakkoon.

Ajoneuvorikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan antaa oikeudelliselta merkitykseltään väärän tiedon nimetyille tutkimuslaitokselle, hyväksytylle asiantuntijalle tai yksittäishyväksynnän myöntäjälle ajoneuvon, osan, erillisen teknisen yksikön tai varusteen hyväksyntämenettelyä tai markkinoilta pois vetämiseen johtavaa menettelyä varten suoritettavassa tarkastuksessa, mittauksessa tai testissä taikka tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontaa varten suoritettavassa testissä tai arvioinnissa.

Ajoneuvorikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) laiminlyö sallia pääsyn 30 §:n 1 momentissa mainittua säädöstä täydentävässä, teknisiä vaatimuksia sisältävässä Euroopan unionin asetuksessa säädetyn korjaamiseen tai huoltamiseen tarvittavaan tietoon,
- 2) laiminlyö 30 §:n 1 momentissa mainittua säädöstä täydentävässä, teknisiä vaatimuksia sisältävässä Euroopan unionin asetuksessa säädetyn ajoneuvon päästönrajoitusjärjestelmän lisäaineen käyttövelvoitteen ajoneuvoa liikenteessä käytettäessä taikka
- 3) rikkoo 30 §:n 1 momentissa mainittua säädöstä täydentävässä, teknisiä vaatimuksia sisältävässä Euroopan unionin asetuksessa säädetyn päästönrajoitusjärjestelmän toimintaa rajoittavan laitteen käytön kieltoa tai kieltoa muuttaa päästönrajoitusjärjestelmä tyyppihyväksynnän vaatimusten vastaiseksi.

Rikesakosta ajoneuvorikkomuksen ainoana rangaistuksena 4 §:n 1 momentissa säädetyn ajoneuvon yleisten turvallisuusvaatimusten, 4 §:ssä, 7 §:n 1 momentissa tai 9 §:n 1 momentissa säädetyn moottorikäyttöisen ajoneuvon tai hinattavan ajoneuvon rakennetta, varusteita tai kuntoa koskevan vaatimuksen, 8 §:n 1 momentissa tai 85 §:n 1 momentissa säädetyn katsastamattoman, rekisteröimättömän tai liikennekäytöstä poistetun ajoneuvon käyttämistä koskevan kiellon, 64 §:n 1 momentissa säädetyn rekisteri-ilmoituksen tekemistä koskevan velvollisuuden tai 66 a §:n 1 momentissa säädetyn asiakirjojen mukanapitämisvelvollisuuden rikkomisesta säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Ajoneuvorikkomuksesta voidaan jättää ilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta ja rangaistus määräämättä, jos ajoneuvoverolain (1281/2003) 47 a §:ssä tarkoitettu lisävero harkitaan riittäväksi seuraamukseksi. Viranomaisen on tällöin ilmoitettava ajoneuvon käytöstä Liikenteen turvallisuusvirastolle.

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

Tällä lailla kumotaan ajoneuvolain 96 §:n muuttamisesta annettu laki (768/2010).

11.**Laki****kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 32 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) 32 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1283/2011 ja 262/2013, seuraavasti:

32 §*Rangaistussäännökset*

Joka harjoittaa tässä laissa tarkoitettua liikennettä ilman asianmukaista lupaa, on tuomittava *luvattomasta tavaraliikenteen harjoittamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Joka luovuttaa luvan toisen käytettäväksi, laiminlyö 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua merkinnän tekemisen, 25 §:n 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai 27 §:ssä tarkoitettua tietojenantovelvollisuuden taikka jättää noudattamatta mitä 29 §:ssä säädetään, on tuomittava *kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Kuljetuksen tilaaja tai tämän edustaja, joka tilaa kuljetuksen tekemättä 5 a §:ssä tarkoitettua selvitystä taikka joka tehdyn selvityksen perusteella tai muutoin tietää, ettei kuljetuksen suorittaja täytä 5 a §:ssä säädettyjä edellytyksiä tai ettei sillä ole tarkoitus täyttää lakisääteisiä velvollisuuksiaan työnantajana, on tuomittava *kuljetuksen tilausrikkomuksesta* sakkoon. Jos kuljetukseen sovelletaan tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annettua lakia (1233/2006) ja sopimuksen tekemisestä voidaan määrätä mainitussa laissa tarkoitettu laiminlyöntimaksu, sakkoa ei tuomita.

Rikesakosta ainoana rangaistuksena kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain säännösten rikkomisesta muulle kuljettajalle kuin liikenteenharjoittajalle 29 §:n 1 momentin mukaisen velvollisuuden rikkomisesta säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/)

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

Tällä lailla kumotaan kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain 32 §:n muuttamisesta annettu laki (769/2010).

12.**Laki****vesiliikennelain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vesiliikennelain (463/1996) 24 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 598/2005, seuraavasti:

24 §

Rangaistukset

- - -

Rikesakosta eräiden vesiliikenne rikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

Tällä lailla kumotaan vesiliikennelain 24 §:n muuttamisesta annettu laki (770/2010).

13.

Laki

vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain (424/2014) 40 § ja

muutetaan 39 § seuraavasti:

39 §

Vesikulkuneuvorikkomus

Rikesakosta vesikulkuneuvorekisteririkkomuksen ainoana rangaistuksena 8 §:n 1 momentissa, 9 §:n 1 tai 2 momentissa taikka 10 §:n 1 momentissa säädetyn rekisteröintiä koskevan velvollisuuden sekä 5 §:n 1 momentissa, 12 §:n 2 momentissa tai 13 §:n 3 momentissa säädetyn käyttökiellon rikkomisesta säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

Tällä lailla kumotaan vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain 39 ja 40 §:n muuttamisesta annettu laki (433/2014).

14.

Laki

jätelain 147 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan jätelain (646/2011) 147 §:n 3 momentti seuraavasti:

147 §

Rangaistussäännökset

Rikesakosta ainoana rangaistuksena 72 §:ssä säädetyn roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

15.

Laki

kalastuslain 118 ja 119 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kalastuslain (379/2015) 118 §:n 1 momentin 7 kohta ja 119 § sekä

muutetaan 118 §:n 2 momentti seuraavasti:

118 §

Kalastusrikkomus

Rikesakosta ainoana rangaistuksena 79 §:ssä tarkoitetun kalastonhoitomaksun suorittamisen taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan todistuksen määrääjassa esittämisen laiminlyönnistä säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

16.

Laki

käräjäoikeuslain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan käräjäoikeuslain (581/1993) 17 §, sellaisena kuin se on laissa 608/2011, seuraavasti:

17 §

Käräjänotaari saa ilman eri määräystä:

- 1) toimittaa avioliittoon vihkimisiä sekä käsitellä ja ratkaista käräjäoikeuden kansliassa oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 ja 14 §:ssä tarkoitettuja asioita ja hakemusasioita; sekä
- 2) oltuaan virassa kaksi kuukautta toimia käräjäoikeuden puheenjohtajana:
 - a) yhden tuomarin istunnossa hakemusasiasa;
 - b) yhden tuomarin istunnossa rikosasiassa, jossa mistään syytteessä tarkoitettu yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta eikä vastaaja ole syytteessä tarkoitettun rikoksen johdosta vangittuna, matkustuskiellossa tai virantoimituksesta pidätettynä; tällöin rangaistukseksi ei kuitenkaan voida tuomita muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa tai rikesakko;
 - c) oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 a luvussa tarkoitettussa kirjallisessa menettelyssä, jossa tällöin rangaistukseksi ei kuitenkaan voida tuomita muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa tai rikesakko; ja
 - d) yhden tuomarin istunnossa sakon muuntorangaistusasiassa.

Laamanni voi määrätä virassa kaksi kuukautta olleen käräjänotaarin toimimaan yksittäisessä asiassa:

- 1) puheenjohtajana, jos asia on riita-asia, joka koskee asuinhuoneiston vuokrausta tai jossa riidan kohteena oleva rahamäärä taikka omaisuuden tai etuuden arvo on pääomaltaan enintään 20 000 euroa;
- 2) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 2 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanossa;
- 3) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanossa;
- 4) jäsenenä oikeudenkäymiskaaren 6 luvun 1 §:ssä ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 6 luvun 11 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa; ja
- 5) puheenjohtajana oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettussa kokoonpanossa rikosasiassa, jossa mistään syytteessä tarkoitettu yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta eikä vastaaja ole syytteessä tarkoitettun rikoksen johdosta vangittuna, matkustuskiellossa tai virantoimituksesta pidätettynä.

Käräjänotaaria ei saa määrätä käsittelemään yksin tai käräjäoikeuden puheenjohtajana asiaa, jota laatunsa tai laajuutensa vuoksi on pidettävä vaikeana ratkaista.

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

Tällä lailla kumotaan käräjäoikeuslain 17 §:n muuttamisesta annettu laki (777/2010).

17.

Laki

ajokorttilain 32 ja 93 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ajokorttilain (386/2011) 32 §:n otsikko ja 1 momentti sekä 93 § seuraavasti:

32 §

Ajokortin ja muun luvan tai todistuksen mukana pitämis- ja esittämisvelvollisuus

Ajokortti, väliaikainen ajokortti, tilapäinen ajokortti, kansainvälinen ajokortti, opetuslupa, harjoituslupa, liikenneopettajalupa, opetusharjoittelulupa ja kuljettajantutkintotodistus on pidettävä ajettaessa mukana ja vaadittaessa esitettävä poliisimiehelle taikka muulle liikenteen valvontaan liittyvässä virkatehtävässä toimivalle tulli- ja rajavartiomiehelle sekä tieliikennelain 97 §:ssä tarkoitetulle liikenne- ja viestintäministeriön tai Liikenneviraston liikennettä valvomaan määräämälle.

93 §

Ajokorttirikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo

- 1) 16 §:ssä tarkoitettua ajokorttiin tai ajokorttilupaan liitettyä ehtoa tai rajoitusta,
 - 2) 75 §:n säännöstä ajokortin luovuttamisvelvollisuudesta tai
 - 3) 33 §:n säännöstä ajoneuvon luovuttamisesta toisen kuljetettavaksi,
- on tuomittava *ajokorttirikkomuksesta* sakkoon.

Rikesakosta ainoana rangaistuksena 32 §:ssä säädetyn velvollisuuden asiakirjan mukana pitämisestä ajettaessa rikkomisesta säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

18.**Laki****taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 35 ja 36 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (695/2009) 35 §:n 1 momentti ja *lisätään* 36 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

35 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo 3 §:n säännöksiä henkilöiden kuljettamisesta ilman taksinkuljettajan ajolupaa, 10 §:n 3 momentin tai 20 §:n säännöstä ajoluvan luovuttamisesta poliisille, 24 §:n 2 momentin säännöstä ajoluvan luovuttamisesta Liikenteen turvallisuusvirastolle 23 §:n 2 momentin säännöstä taksinkuljettajan ajoluvan näkyvillä pitämisestä ja esittämisestä tai 25 §:n säännöstä ajoneuvon luovuttamisesta, on tuomittava *kuljettajan ammattipätevyyssäännösten rikkomisesta* sakkoon, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

36 §

Viittaukset muualla laissa oleviin rangaistussäännöksiin

Rikesakosta kuljettajan ammattipätevyyssäntöjen rikkomisen ainoana rangaistuksena 23 §:n 2 momentissa säädetyn taksinkuljettajan ajoluvan mukana pitämisen velvollisuuden rikkomisesta säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

19.

Laki

kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 24 ja 24 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (273/2007)

24 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 699/2009, ja

lisätään 24 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 699/2009, uusi 3 momentti seuraavasti:

24 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo 3 §:n 1 momentin säännöstä kuljettajalta vaadittavasta ammattipätevyydestä, 17 §:n 2 momentin säännöstä ammattipätevyyden osoittavan asiakirjan esittämisestä, 17 §:n 3 momentin säännöstä ajoneuvon luovuttamisesta taikka 8 tai 9 §:n säännöstä ajoneuvon kuljettamisesta, on tuomittava *kuljettajan ammattipätevyyssäännösten rikkomisesta* sakkoon, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

24 a §

Viittaukset muualla laissa oleviin rangaistussäännöksiin

Rikesakosta kuljettajan ammattipätevyyssäännösten rikkomisen ainoana rangaistuksena 17 §:n 2 momentissa säädetyn ammattipätevyyden osoittavan asiakirjan mukana pitämisen velvollisuuden rikkomisesta säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

20.

Laki

alkoholilain 50 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alkoholilain (1143/1994) 50 a §, sellaisena kuin se on laissa 642/2009, seuraavasti:

50 a §

Rangaistussäännökset

Rangaistus alkoholirikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 50 a luvun 1–3 §:ssä.

Rangaistus alkoholijuoman markkinointirikoksesta säädetään rikoslain 30 luvun 1 a §:ssä.

Rangaistus tässä laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Joka tahallaan

- 1) 58 §:n 1 momentissa tarkoitetun paikan omistajana, tilaisuuden toimeenpanijana tai järjestyksenvalvojana sallii alkoholijuoman nauttimisen momentissa mainitussa paikassa taikka luvatta tarjoaa alkoholijuomaa tällaisessa paikassa 58 §:n 3 momentin vastaisesti,
- 2) tarjoaa alle kahdeksantoistavuotiaalle alkoholijuomaa tai väkiviinaa niin, että tämä juopuu siitä, ja tarjoamista voidaan alaikäisen ikä, kypsyysaste ja muut olosuhteet huomioon ottaen kokonaisuudessaan pitää moitittavana,
- 3) valmistaa, myy, välittää, luovuttaa tai tuo maahan alkoholijuoman tai väkiviinan valmistukseen soveliaan välineen, laitteen, tarvikkeen, aineen tai valmisteiden siinä tarkoituksessa, että sitä tultaisiin käyttämään alkoholijuoman tai väkiviinan laittomaan valmistukseen,
- 4) pitää hallussaan alkoholijuoman tai väkiviinan valmistukseen soveliaista laitetta tai välinettä sellaisissa olosuhteissa, että on perusteltua aiheuttaa otaksua sitä käytettävän alkoholijuoman tai väkiviinan laittomaan valmistukseen,
- 5) mainostaa tai markkinoi alkoholijuoman tai väkiviinan valmistukseen soveliaista välinettä, laitetta, tarviketta, ainetta tai valmistetta houkutellakseen alkoholijuoman tai väkiviinan laittomaan valmistukseen tai
- 6) mainostaa suorasti tai epäsuorasti mietoa alkoholijuomaa tai vähintään 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää juomaa tai muutoin edistää tällaisen juoman myyntiä 33 §:n vastaisesti, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *alkoholirikkomuksesta* sakkoon.

Alkoholirikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

- 1) rikkoo 5 §:n 2 momentin, 8 §:n 3 momentin, 14 §:n 2 momentin, 17 §:n 3 momentin, 21 d §:n, 27 §:n 3 momentin, 29 §:n 2 momentin tai 30 §:n 2 momentin nojalla annetun luvan ehtoa tai rajoitusta,

- 2) toimii ilman 5 §:n 3 momentissa, 13 §:n 2 momentissa, 14 §:n 4 momentissa tai 35 §:n 1 momentissa säädettyä viranomaisen hyväksyntää,
 3) laiminlyö antaa 11 tai 59 §:ssä säädetyn taikka 57 §:n nojalla annetulla asetuksella säädetyn ilmoituksen,
 4) toimii vastoin 3 §:n 4 momentin, 13 §:n 3 momentin, 19 tai 26 §:n tai 32 §:n 1 momentin nojalla annetun asetuksen säännöstä,
 5) rikkoo 16 §:n 2 momentissa tai 24 §:n 2 momentissa säädetyn kiellon taikka
 6) anniskeluluvan haltijana taikka anniskelupaikan vastaavana hoitajana tai tämän sijaisena rikkoo 23 §:ssä säädettyä anniskelupaikan järjestyksen valvontaa koskevaa velvoitetta.

Edellä 4 momentin 3 kohdassa tarkoitetun rikoksen yritys on rangaistava.

Rikesakosta ainoana rangaistuksena 34 §:n 2 momentin vastaisesta alkoholijuoman hallussa pitämisestä sekä 58 §:n 1 ja 2 momentin vastaisesta alkoholijuoman nauttimisesta julkisella paikalla säädetään rikesakkorikkomuksista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

21.

Laki

nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetun lain (633/2010) 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 320/2013, seuraavasti:

3 §

Esitutkintaviranomaisen ilmoitus nuoren rikoksesta

Esitutkintaviranomaisen on 14 vuorokauden kuluessa nuorta koskevan esitutkinnan valmistumisesta ilmoitettava nuoren rikoksesta syyttäjälle, sosiaaliviranomaiselle ja Rikosseuraamuslaitokselle.

Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos:

- 1) esitutkinta on lopetettu saattamatta asiaa syyttäjän harkittavaksi; tai
- 2) asiassa käytetään sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa (754/2010) säädettyä menettelyä tai sotilaskurinpitomenettelyä.

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).

22.

Laki

siviilipalveluslain 80 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan siviilipalveluslain (1446/2007) 80 § seuraavasti:

80 §

Rikosoikeudellisten ja rikosasian käsittelyä koskevien säännösten soveltaminen

Edellä 72–77 §:ssä tarkoitettujen rikosten käsittelyyn sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa sekä sakkorangaistuksesta, vankeusrangaistuksesta ja sen täytäntöönpanosta säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Rangaistus 72 §:ssä tarkoitettua tiedonantovelvollisuuden rikkomisesta ja 73 §:ssä tarkoitettua täydennyspalvelusvelvollisuuden rikkomisesta voidaan määrätä myös sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa (754/2010) säädettyssä menettelyssä.

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin sakon ja rikesakon määräämisestä annettu laki (754/2010).
